

De invoering van een nationaal register voor gerechtsdeskundigen

Voorstelling FAIP

Bertrand RENARD en Caroline STAPPERS

23 november 2017

Inleiding

- Publiekrecht - artikelen 962 enz. GerW.
- Strafrecht – Constructie (art. 43 à 44bis Sv.)
- Artikel 991 GerW.
- Verschillende initiatieven
 - Wetgevende projecten (vanaf 1990)
 - Wet van 15 mei 2007 tot wijziging van GerW.
 - Standpunt Hoge Raad voor Justitie (9 oktober 2002, 14 mei 2003, 29 juni 2005,...)
- Wet 10 april 2014

Inleiding

1. Wat zijn de componenten van een statuut
(Onderzoek NICC betreffende het statuut van deskundigen (juni 2004 – december 2005))
2. Wat het nieuwe register beoogt te bereiken
3. Uitdagingen, gebreken, voorstellen

Opzoek naar een statuut

1. De componenten van het statuut
2. Stand van zaken (de tekortkomingen)
 - Met betrekking tot de lijst van deskundigen
 - Met betrekking tot de deskundigen
3. De eisen om een statuut te definiëren

1. De componenten van het statuut

- Vroegere werking
 - **België**
 - Deskundige is diegene die als zodanig door de magistraat wordt aangesteld, vrij om het profiel van de persoon te beoordelen
 - (behalve uitzondering) - Volledige afwezigheid van criteria!!!
 - Weinig regels
 - Geen structuur binnen de beperkte regelgeving (bv. m.b.t. de kwalificatie en competenties)
 - **Verenigde Staten**
 - Criteria van Daubert en Frye
 - **Frankrijk**
 - Décret du 23 décembre 2004 relatif aux experts judiciaires
 - **Nederland**
 - Wet 22 januari 2009 - deskundigen in strafzaken

🔍 Drievoudige dimensie (onderling afhankelijk) van een statuut

- Kwaliteit
- Vorming
- Professionaliteit
- Vergoeding

- **WIE** aanstellen?
 - Vereiste competenties en kwaliteiten
- **WANEER** en **WAAROM** stelt men ze aan?
 - Rol
- **HOE** stelt men ze aan?
 - Interventievoorwaarden

2. Stand van zaken

Beheer van de deskundigen en de expertises

- De lijst van deskundigen
 - Onderzoek bij de parketten
 - Moraliteitsonderzoek
 - Zeldzaam
 - Informatie en frequentie
 - Evaluatie – Welke criteria?
 - Initiatieven van selectie
 - Weinig homogene werkwijze (variatie aan eisen)
 - Nood aan een werkelijke controle

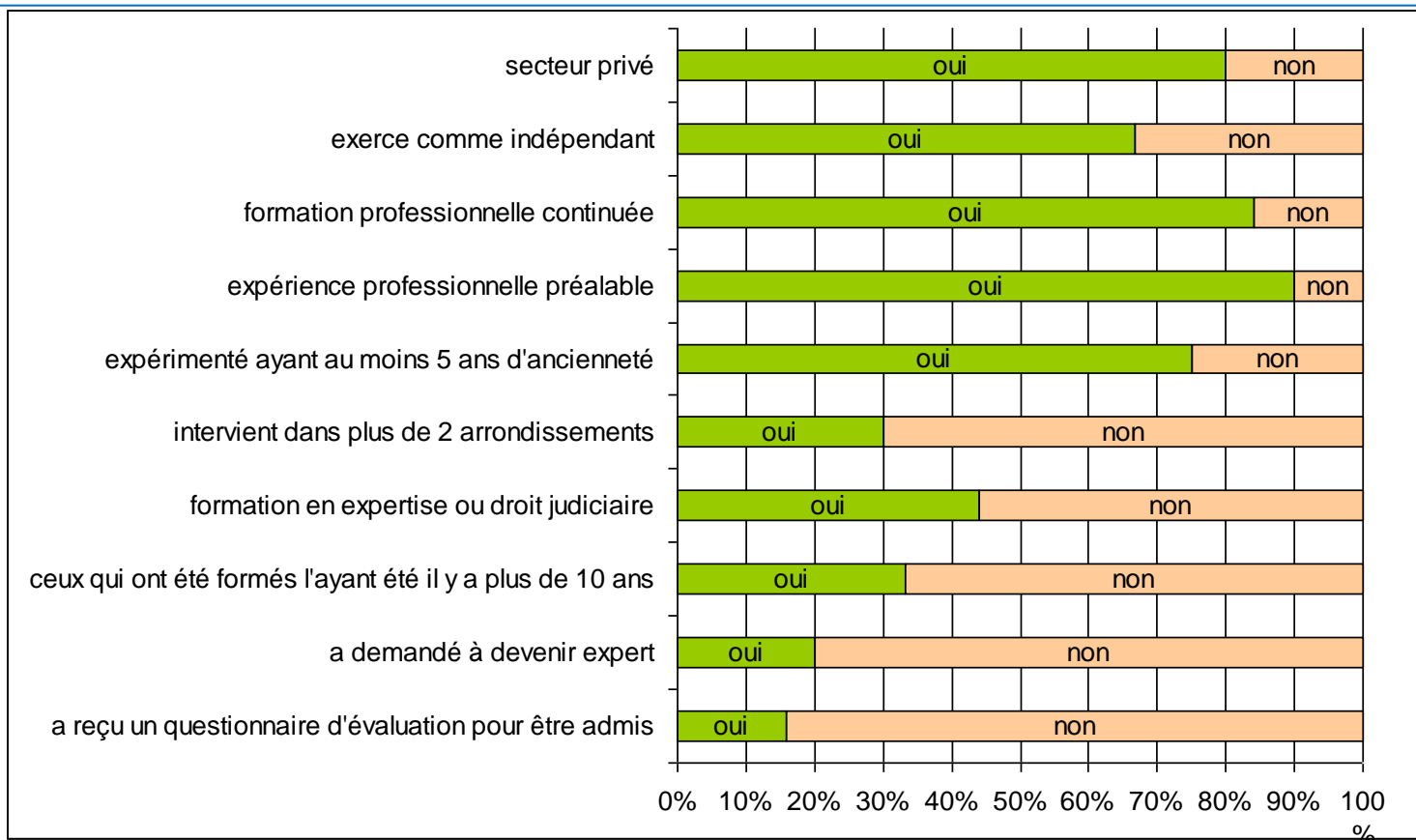
2. Stand van zaken

Beheer van de deskundigen en de expertises

- De deskundigen
 - 2 empirische bronnen
 1. Datgene dat het parket zegt
 2. Enquête bij gerechtsdeskundigen

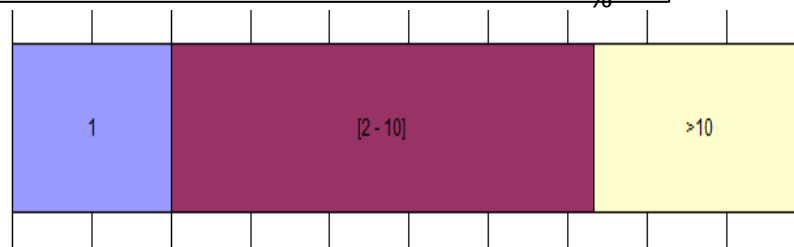

Socio-profesioneel profiel

Bron: Rapport sur le statut des experts, NICC, 2005

Aantal interventies in 2 jaar

Aanbevelingen

- Men moet **kennen**
Oprichting van een kenniscentrum bij de FOD Justitie
- Men moet zichzelf **uitrusten**
Opzetten van hulpmiddelen voor het beheer
 - Voor de magistraten (forensisch advies NICC, werklast, vertraging,...)
 - Voor de FOD Justitie (identificatie van deskundigen, zicht op vorderingen,...)
- Men moet **omkaderen**
Definiëren van nodige gemengde kwaliteiten van deskundige
- driedimensionaal

Deskundige functie / vakgebied / juridische context

- Beoefende competentie – knowhow
- Arbeidsethiek – hoe te zijn
- Met welke methoden kan je dit meten?

De wet van 10 april 2014

- Doel van de wet
- Aanpassing
 - April 2014 tot april 2017 (OPGELET – niet definitief)
- Structuur van de tekst
 - Wetboek van strafvordering
 - Gerechtelijke wetboek
 - Wet 21 april 2007 betreffende de internering
 - Bepalingen betreffende vertalers, tolken en vertalers-tolken
 - Overgangsbepalingen
 - Inwerkingtreding

De wet van 10 april 2014

- Tal van KB's in voorbereiding
 - Deontologische code (D + VT)
 - Vorming (D + VT)
 - Aanvaardingscommissie
 - Legitimatiekaart
 - Vergoeding
- Verschillende tools
 - Lijst van specialiteiten (E) / Lijst van talen (VT)
 - E-Deposit

Algemeen kader

- Algemeen stelsel
 - Invoering van een nieuw onderafdeling in het GerW. «De gerechtsdeskundigen» met inbegrip van de nieuwe artikelen 991ter tot en met 991 undecies
- Toepassing binnen het strafrecht
 - Verdwijnen van bepaalde teksten (art. 44 2de en 3de lid + art. 44bis §2 Sv. worden opgeheven)
 - Nieuwe artikelen 991ter tot en met 991decies GerW. Zijn van toepassing op de opdrachten die deskundigen uitvoeren

Definitie en inhoud van het register

- Inhoud (art. 991 quinquies GerW.)
 - Naam, voornaam, geslacht
 - Contactgegevens
 - Specialiteiten
 - Gerechtelijke arrondissement waarvoor hij beschikbaar is
 - Identificatienummer + datum
 - Ta(a)l(en)

Definitie en inhoud van het register

- Verzameling van informatie
 - Minister of zijn afgevaardigde
 - Moraliteit en beroepsbekwaamheid
 - Bronnen (OM, gerechtelijke autoriteiten, disciplinaire autoriteiten)
 - Doel = beheer van het register
 - Behoud/ bewaring
- Advies van Aanvaardingscommissie (AC)
 - Advies, initiatief, controle
- Kwaliteitscontrole door FOD Justitie

Aanvaardingscommissie

- **Competenties**
 - Inschrijving en verlening
 - Schorsing en tijdelijke of definitieve schrapping
- **Missie**
 - Advies (bindend indien unaniem)
 - Behandelen van klachten en voorstellen tot straffen (deontologie)
 - Controle van initiatieven
- **Procedure**
 - Communicatie
 - Verhoor indien nodig (verplicht bij straf)
 - Schriftelijke motivatie
 - Inzage van dossier door betrokkene bij sanctie

Aanvaardingscommissie

■ **Samenstelling**

- 4 kamers (volgens taal en sector)
 - 5 leden (+ plaatsvervanger)
 - Voorzitter (zetelende magistraat)
 - 3 permanente leden (Magistraat OM, griffier, directeur NR)
 - 1 niet permanent deskundige
 - Volgens specialiteit en taal
 - Gekozen van een lijst door de voorzitter
 - 22 expertisedomeinen
 - Regelmatige activiteit
 - Mandaat 5 jaar, hernieuwbaar
-
- Secretariaat (ambtenaren nationaal register)

Voorwaarden voor inschrijving in het register

■ **Beroepsbekwaamheid**

- Ofwel diploma met 5j relevante ervaring gedurende 8 voorgaande jaren (*uitgezonderd voor specialiteiten die enkel in het kader van een gerechtelijk deskundigenonderzoek kunnen uitgeoefend worden*)
- Ofwel 15 jaar relevante ervaring gedurende 20 voorgaande jaren
- Ofwel opname in een gelijkaardig register van een land van de EU

■ **Verblijfplaats** (onderdaan zijn van lidstaat EU of er wettelijk verblijven)

■ **Moraliteit**

- Uittreksel strafregister
- Geen veroordeling
 - Zelfs niet met uitstel
 - Tot een correctionele of criminele straf
 - Behoudens veroordeling die volgens minister van Justitie kennelijk geen bezwaar vormen

Voorwaarden voor inschrijving in het register

- **Terbeschikkingstelling**, per schriftelijke verklaring
- **Opleiding**
 - Juridische kennis volgens de AC
 - Schriftelijke verklaring van permanente vorming, volgens AC
- **Deontologie**
 - **Verklaring van instemming met deontologische code** (onafhankelijkheid, onpartijdigheid en respect)
- **Eedaflegging**
 - Voorzitter hof van beroep plaats beroepsactiviteit

Effecten en gebruik van het register

- **Titel van gerechtsdeskundigen**
- **Aanstelling enkel uit register**
 - Uitgezonderd bij spoedeisende gevallen, wanneer er geen gerechtsdeskundige beschikbaar is of wanneer specialisatie niet in register is opgenomen
 - Met reden omklede beslissing
 - Gecommuniceerd aan register
- **Vrij Consulteerbaar op de website van FOD**

Effecten en gebruik van het register

- **Identificatienummer** en legitimatiekaart
- **Duurtijd** (6 jaar hernieuwbaar)
- **Controle en sanctionering**
 - Bij verzuiming aan de plichten van zijn opdracht of wanneer gedrag afbreuk doet aan waardigheid van zijn titel
 - Wanneer de deontologische code niet wordt gerespecteerd
 - Schorsing / schrapping
 - Tijdelijk (max. 1 jaar, verlengbaar) of definitief
 - Beslissing van minister of door hem gemachtigde ambtenaar
 - Na advies of op voorstel van de aanvaardingscommissie

Overgangsbepalingen en inwerkingtreding

- Inwerkingtreding – 1 december 2016
- Voorlopig register
 - Registratie vanaf 25 november 2016
 - Indien men al eerder voor gerechtelijke autoriteiten heeft gewerkt
 - Heeft 5 jaar om te voldoen aan de bepalingen van de wet (dus 1 december 2021)
- Definitief register
 - Registratie vanaf 1 maart 2017
 - Zodra men voldoet aan voorwaarden van de wet

Deontologie

- Aanvulling op de deontologische code van het beroep en heeft hier voorrang op
- Niet-limitatieve opsomming (analogie indien niet voorzien)
- Dikwijls aparte regels voor straf- en burgerlijk recht
- Onverenigbaar
 - Wraking (reeds tussengekomen, ontoereikende banden)
- Facturatie
- Gebruik van de titel
- Moraliteit
- Permanente vorming en verzekering
- Deontologische commissie

Conclusie

Grote vooruitgang

- Gemeenschappelijke bakens (tegenovergesteld aan sectorale benadering)

maar...

- Globaal statuut (maar wat met sommige belanghebbende?)
- Praktische expertisedimensie in een juridische context
- Tegenhangers van de nieuwe vereisten?
- Geïntegreerde benadering van de drievoudige dimensie?

Model van de professional die als expert optreedt vs. beroepsexpert